

פנחס - סיפורים

הסכים למסור נפשו למיתה - "בדין הוא שייטול שכרו". זהו התירוץ גם לגבי פנחס, כיון שהסכים למסור עצמו למיתה, שהרי יכל זמרי או אחד מבני שבטו להורגו, לכך זכה וקיבל שכרו בעולם הזה הוא זרעו אחריו.

"הנני נותן לו את בריתי שלום" (כה, יב)

הודעת טרגדיה נוראה: גשר סואן התמוטט במרכזו! צוותי ההצלה אשר חשו למקום נדהמו וזועזעו. מכוניות התעוותו באופן בלתי מזוהה ובני האדם? הנטבעים? קשר לתאר. אלפי גופות הצפות על פני המים, תינוקות וזקנים הזועקים לעזרה, ומרימים ידיהם בחוסר אונים - הצילו!!!

"מה נעשה?" שאל יושב ראש הצוות בעירייה בשעה שהתחילו לפנות את הפצועים. "אולי כדאי לסגור את הגשר, להודיע על הנתב כפסול לתנועה?"

"לא!" נודעזע היועץ לענייני תעבורה, הלא זו הדרך הקצרה ביותר המקשרת עד לעיר הבירה... בעודם עומדים ומדברים, הופיעו כלי רכב נוספים על קצהו השני של הגשר ומתוך שאננות בולטת הוכנסו אל גיא הגיהנום הזה.

זעקות שבר של אנשים טובים שנקהלו באיזור "הצילו! היזהרו!" נפלו על אוזניים אטומות. טובי העיר ומנהליה שעמדו באיזור מבלי לעשות מאום נתנו את הגושפנקא להמשך מעשה הזוועה. בצו מנהלי דחוף כונסה המועצה!

משהחלו לקבל את רשימות הנספים ואת רשימות הניצולים שנותרו אומללים וחפויים נרשמו ההחלטות הנאורות: לזכר הנפטרים המסכנים תוקם אנדרטה מפוארת ומרשימה בגינה הפורחת שבפאתי הגשר, ייבנה עוד מרכז רפואי ענק בעיר, למען הפצועים והנכים שקיפחו בריאותם באסון. היתומים הרכים, יישלחו למוסדות חינוך מיוחדים שייבנו לצורך המטרה הנעלה. עבור האלמנות העלובות תיפתח עמותה מיוחדת אשר כל הכנסותיה קודש לשיקום חייהן העגומים. כמו כן יהיו תחנות ביגוד ותחנות חלוקת אוכל בהן יקבלו כל העניים את מזונם מידי העירייה...

למרות המספר המועט יחסית של כל הנפגעים עד עתה, אשר בוודאי אין ביכולתם למלא את תפוסת המבנים החדשים עליהם הכרזנו עתה. בכל אופן, יש להסיק כי במשך הזמן הקרוב יתווספו עוד משפחות נפגעים לקבוצת האסון. בכך יש לשבח את החלטות העירייה של היום אשר מרחיקות ראות גם למחר...

עד כמה שנשמע הסיפור מטופש, אין לו נמשל! אלו עובדות מהחיים, זוהי תמונתו של החינוך הנורא המוענק לדור הזה. משרואים המנהיגים, יועצי חינוך ומעצבי התרבות את המצב הנורא השורר בארץ מיד מבשרים הם על רשימת החלטות נועזות ומקוריות: עבור הגנבים יוקמו בתי סוהר חדשים, עבור המכורים לסמים יוקמו מרכזי גמילה חדשים, לפגועים נפשית תסועף רשת ער"ן ביתר ערי הארץ, כמו כן יוקמו מעונות לנשים מוכות ולילדים לנשים מוכות ולילדים חסרי בית...

בכל שעה ושעה נוספים נפגעים רבים הטובעים ביון המצולה של חוסר החינוך או החינוך לשחיתות. ואין מומחה אחד, אדם בעל שאר נפש ושואף אמת אשר יקום ויכריז כי "הגשר הזה התמוטט" - - -

פרשת פנחס

מספרים על הרה"ק ר' פנחס מקוריץ זצ"ל שהיה עני מרוד וגר בבית רעוע עד כדי כך שמכותלי ביתו הייתה ניכרת עניותו הרבה, לימים נסע הרה"ק לעיר אחרת מקום מגורי חסידיו שהזמינוהו לשבת קודש. לכבוד הנסיעה עשו לו החסידים בגדים נאים כראוי וכמו"כ הכינו לו דירה נאה בעירם. בליל שב"ק היה הרה"ק במצב רוח מרומם ואמר בבדיחותא: כאן כאשר אני אורח מגישים לי אוכל בכלי כסף כאחד העשירים, ואילו בביתי העניות שוררת בכל פינה. אך מסתבר שלמדו כן מהתורה הק', שהרי בפרשת פנחס כתובים כל מועדי ישראל, ובכל זאת בדרך כלל נקראת פר' פנחס בימי בין המצרים, ואלו כאשר הפרשה מופיעה כאורחת (שהרי בכל יו"ט ושבת קוראים חלקים מפרשה זו) אזי הוא יו"ט, כמו"כ פנחס זה היושב לפניכם, כאשר אני במקומי הכל מסביב עצוב, העניות שוררת בכל, ואילו כאשר אני מופיע כאורח אזי הוא יו"ט. (תפארת בנים)

"הנני נותן לו את בריתי שלום" (כה, יב)

כשבא זמרי לפני משה יחד עם המדינית והקניטו בשאלה מדוע אסור לו להיות עמה, נתעלמה הלכה ממשה, בא פנחס, הזכירה וביצע את קיומה: "הבועל ארמית קנאים פוגעים בו". על מעשה זה שעשה פנחס בעוז רוח ובלי מורא ניתנה הכהונה לו ולדורותיו לעולם. אומר המדרש: "בדין הוא שייטול שכרו - לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" - כבר בעולם הזה קיבל פנחס שכרו על עשיית מצוה זו.

והשאלה ידועה: הרי לא מקבלים שכר מצוה בעולם הזה, ואיך קיבל זאת פנחס? טרם שנידרש לתירוץ יש להקדים שני סיפורים המובאים בתלמוד, בשניהם מופיע אליהו הנביא [שלדעת חלק מחז"ל "פנחס הוא אליהו"]:

רבה בר אבוב סח לאליהו על מצבו הכלכלי הקשה שבשלו מתקשה הוא ללמוד תורה כיאות. נטלו אליהו לגן עדן והראה לו עלים שנשרו על הרצפה, "גחן ולקט מאלו" הורה לו אליהו. לאחר שמילא רבה את גלימתו מהעלים, שמע בת קול שאומרת: "מי הוא שאוכל עולמו בחייו כרבה בר אבוב?", מיד זרק הכל לרצפה ואליהו החזירו למקומו. מסיימת הגמרא שמהריח שנקלט בבגדו מעלים אלו - קיבל רבה י"ב אלף זהובים! אך לא נהנה מהם בעצמו, אלא הקדישם לחתונת בנו (בבא מציעא קיד:).

לעומת זאת מצינו במסכת קידושין (נו.) שרב כהנא עסק לפרנסתו ברוכלות וסבב בעירות. באחד הימים תבעתו מטרוניתא (אשת שר גוי) לדבר עבירה, אמר לה שהוא זקוק לנקביו ומיד לאחר מכן יצא אליה כבקשתה. מיד כשנסגרה מאחוריו דלת החדר קפץ רב כהנא מהחלון... נעשה לו נס והגיע אליהו להצילו. שאלו אליהו: מדוע הטרחת אותי להגיע ממרחק ד' מאות פרסה כדי להצילך? ענה רב כהנא: מה אעשה שהעניות הביאה אותי למצב זה? מיד העניק לו אליהו כלי מלא דינרי זהב למחייתו.

ושואלים המפרשים: מדוע רבה בר אבוב לא נהנה מהדינרים שקיבל מאליהו ואילו רב כהנא כן? ותירצו: רבה בר אבוב לא נדרש למסירות נפש כדי לקבל את הכסף. לעומתו רב כהנא

פנחס - סיפורים

בריתי שלום, והייתה לו ולזרעו אחריו" לכאורה תמוה הדבר, מהי השייכות בין שני חלקי הבטחה זו שמבטיח הקב"ה לפנחס? אלא בידוע שהשטן המקטרג מרקד במיוחד כשמגיעים למצב של "ולזרעו אחריו" ואש המחלוקת מתפשטת אז כלהבה גדולה הפורצת לכל עבר. משום כך באה הברכה לפנחס בן אלעזר ש"ברית השלום" המוענקת לו בחסדי השי"ת תהיה "לו ולזרעו אחריו" ולא תפרוץ כל מחלוקת בשאלת ממלא מקומו לאחר שנות חייו בעולם הזה...

"שניים ליום עולת תמיד" (כח,ג)

הגאון רבי יעקב מליסא (בעל "נתיבות משפט") נזדמן פעם לעיר בריסק והתאכסן בביתו של רב המקום רבי אריה קצנבלוגן שנודע כשקדן מופלג העוסק בתורה יומם ולילה, ואינו נותן דעתו לזמני אכילה קבועים ולשעות שינה נחוצות. כשנפרד הרב מליסא ממארחו, לחץ בחמימות רבה את ידו ואמר: אני מברך אותך שיקויים בכך הכתוב בפרשת פנחס "שניים ליום עולה תמיד".

תמה רבי אריה לשמע הברכה המיוחדת של האורח הדגול וביקש ממנו שיסביר לו כוונת הדברים שהשמיע זה עתה בפניו. שם הרב מליסא את שתי ידיו על כתפי מארחו והעיר בחיוך: כידוע, מתחיל הסעיף הראשון בשלחן ערוך בכתוב (תהלים טז, ח): "שויתי ה' לנגדי תמיד", והסעיף האחרון בשלחן ערוך מסתיים בכתוב במשלי (טו, טו): "וטוב לב משתה תמיד", משום כך בירכתי אותך זה עתה ששני "תמידים" אלה לא יתערבו אצלך זה בזה, אלא בשעת לימוד תלמד ובשעת סעודה תאכל.

"כן בנות צלפחד דוברות" (כו,ז)

ישבו חסידים עם רבי נחום-ישראל מליפנה ושוחחו על המוני בית-ישראל שמשחרים לפתחם של צדיקים, וכל מעיינם בצורכיהם הגשמיים בלבד.

נענה הצדיק ואמר: "כאשר יהודי מבקש גשמיות, ודאי שכוונתו היא לשם שמים ע"מ שיוכל לקיים מצוות ומעשים טובים ולגדל את ילדיו לתורה ולמצוות".

והוסיף: "כשבאו בנות צלפחד אל משה וביקשו לקבל את נחלת אביהן, פירש משה את כוונתן לשם שמים שעל-ידי העושר יוכלו לעבוד את ה'".

וזה מה שנאמר: 'ויקרב משה את משפטן לפני ה' הוא 'קירב' את תביעתן אל ה' ופירשה כשאיפה להתקרבות לקב"ה. ועל כך ענה לו הקב"ה: "כן בנות צלפחד דוברות" זו אכן כוונתן האמיתית.

k גזל אבא

גדול היה שאר רוחו של פנחס בעת ההיא: "וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן - ויקח רומח בידו ויבוא אחר איש ישראל - וידקור את שניהם - ותעצר המגפה מעל בני ישראל". אמנם היו נטבעים. אבל מהר מאוד תוקן הגשר "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל - ולא כיליתי את בני ישראל" אלו המחוררים את הגשר ומרמזים ומאותתים לבאים אחריהם כי הדרך 'פתוחה'.

ברגע שהומתו התגלה - נעצרה המגפה! "ויכפר על בני ישראל" - אינו זו משם עד שמחיה את המתים. "ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה" חטא זה של בעל פעור, מדי פעם מנסה לדבוק בנו, אותה הפקרות וזלזול בדרך אלוקים חיים עדיין לא נטשה אותנו. "אשר על עוון פעור - אשר לא נטהרנו ממנו עד היום הזה" כנאמר בספר יהושע. מחמת סכנת אותה התהום הפעורה תחת רגלי הרגלינו, זקוקים אנו ל"פנחס" זה אשר יעצור את המגפה.

מתוך השכר שקיבל פנחס יכולים אנו ללמוד על עוצמת מעשהו. אין זה מעשה קנאות בעלמא. אלא מעשה של תיקון הגשר! הנהגתו של הקדוש ברוך הוא, במידה כנגד מידה. ומדוע זכה פנחס לברכה זו "שלום"? משום שסופם של כל מעשי עוותים - סכנת חיים! תרתי משמע ופנחס במעשה קנאתו שמר על בני ישראל מכליה, ("בינה לעתים") ולפיכך זכה ל"לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום".

"את הכבש אחד תעשה בבוקר וגו'" (כח,ד)

מעשה בחסיד אחד סוחר בכבשים, שהגיע אל רבו הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א, ותיאר בפניו את הקשיים הרבים שיש לו בגידול הצאן.

לפתע פרצה אנחה גדולה מעומק לבו הטהור של הרבי ואמר: אתה מדבר על הכבשים שלך, בעוד אתה מתעלם לגמרי מהאסון הכבד שקרה לעם ישראל הבוקר.

נבהל החסיד ושאל: הבוקר? איזה אסון אירע? לא שמעתי דבר. השיב הרבי: כנראה שכחת שבית המקדש עומד בשיממונו ובני ישראל לא יכולים להקריב הבוקר את קרבן התמיד. בעוונותינו הרבים לא זכינו לקיים את הכתוב "את הכבש אחד תעשה בבוקר".

"והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם" (כה,יג)

באחת העיירות בגליציה המזרחית פרצה פעם מחלוקת עזה בקרב ראשי הקהילה עם פטירת המרא דאתרא - מי ראוי לישיב על כסא הרבנות שנתפנה, והגיעו הדברים לידי כך שגם בשעת ההלוויה של הרב שנפטר ותוך כדי השמעת ההספדים ניטש ריב קולני בקהל בשאלת ממלא מקומו של רבם.

הגיב על כך הצדיק רבי מאיר מפרימישלאן ואמר: עתה נתחוויר לי פשר הברכה הבאה, שהעניק ה' לפנחס "הנני נותן לו את